

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA' MUME MOCGOCYA' HAKYAW DANTIIGELIKAN

Kúmanabila

K'à mìnà à mà kó dúnya' mànton' bɛɛ ká kan ni bònɔya ye, àni kó bɛɛ ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bɛɛ ya hòɔɔnya' sàbati, kà bɛɛ kánya násuma' dúnya' sìgi' la.

K'à mìnà à mà kó mocgocya háke lonbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni syáman ye dúnya kɔɔɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni K'à mìnà mà tèle kúra min bɔra, à fɔra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò ke, kó mocgow kà síran ngɔn ná, ò banna, kó fàgantánya júgu banna, ò kuma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà mocgocya' háke' látanga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mocgow kàna wájibiya kà múruti bènkánni' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé ke jàmanaw ni ngɔn ɛɛ,

K'à mìnà à mà dúnya' mùme sáratikan' ná, Dúnya' jàmanaw yá tɔ màntonw bɛɛ kà à yira kó ù lánin be mocgocya' hákeyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá bònɔya' ní à lànbe' la, ù lánin be ɛɛw ní mùsow kányangɔnmaya' lá háke' lá, ní ù kà nàniya' sìri kà mocgocya' yá ɲe sàbati, àni kà nánamaya' kecogo núman' sìgi sèn kán hòɔɔnya' bèrɛbɛɛ kɔɔɔ,

K'à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à nàniya kó ù bé jen ní Tɔnba yé kà mocgocya' hákeyaw látanga à ná' mà dúnya' mùme kɔɔɔ,

K'à mìnà à mà, ò nàniya núman té sé kà síra' sɔɔɔ ní benkélenma má ke mocgocya' hákeyako ní à hòɔɔnyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ngɔnlajereba' kà í kán' bila kà dunya' mumɛɛ mocgocɔ hakeeyaw dantigɛelikan gánsi kà à yira ò nàniya ɲuman yé fɛɛn ye, mín ká kán kà keɛ mànton' ni náɔɔn' bɛɛɛɛ làɲɲíni ye, yálasa mocgocɔ kelen kelen bɛɛɛɛ, àni jɛɛkulu kelen kelen bɛɛɛɛ ye nin dantigɛelikan' nìn tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kɔɔɔɔ, kà fɛɛɛɛ keɛ dɔɔɔɔnin dɔɔɔɔnin ù ya húkumu' kɔɔɔɔ, wálima dúnya bɛɛɛɛ kɔɔɔɔ, kà hákeeya nínugu ní kɔɔɔɔnya nínugu látàngali' yíriwa, àni kà à keɛ bɛɛɛɛ ye sɔɔɔ ù mà ɲá mà, à keɛra ù ya jàmana kɔɔɔɔna ye, wálima jàmana gbɛɛɛɛ min bé ù ya màra' kɔɔɔɔ.

Baabu jɔnna

Wólo' lá, hádamaden' bɛɛ ye hòɔɔn ye, bɛɛ ká kán lànbe ní hákeyaw Mocg bɛɛ ye hákilitigi ye, bɛɛ ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ngɔn mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mocg' bɛɛ dɔ be kà à lon kó í ká kán ní mocgocya hákeyaw ní à hòɔɔ kófɔnin' bɛɛ ye nìn dantigɛelikan' nìn kɔɔɔ, mocg má bɔ mocg kɛɛnkerenninya lá, fàragbeko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à ɛɛ ni múso má bɔ ngɔn ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, hákilila ye mín yé pólítikiko' lá, wálima hákilila gberɛw, ó te à bɔɔɔɔkɔ te à lá, n ye fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó à la, nàfolotígíya ni bólokolonya te à la, nàmakalako ni hòɔɔnyako te à la ; fɛn o fɛn be nà ní wólomali' ye mocgow ní ngɔn ɛɛ, ò sí te à lá.

O cógoya kélen mà, ɔɔɔɔ má ɔɔ ɔɔɔɔ la. I ɔɔɔɔ' lànbe' ɔɔw ɔɔ' mà, í ya jàmana' kera jàmana' yɛɛmahɔɔɔɔnyanin ye, à ke jàmana ye mín be jàmana gbɛɛ ya màra ɔɔɔɔ, wálima à be à yɛɛ bólo jàmana gbɛɛ ya húkumu' ɔɔɔɔ, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mɔɔɔ' kera cogo ó cogo, à ká kán ní jánamaya' ye, à ká kán ní ɔɔɔɔya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔɔɔ sí te sé kà mìnà kà í ke ɔɔn ye wálima kà í ke bóloɔɔɔɔmɔɔɔ ye, ɔɔɔya' bánna, ɔɔɔféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔɔɔ sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní ɔɔɔɔ, níjuguya' dàmátɛɛɛ' fɛ, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bɛɛ ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kera ɔɔɔ ó ɔɔɔ ye.

Báabu 7 nan

Bɛɛ ká kán sàriya' lá, àyiwa bɛɛ ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à ɔɔ à má ke wólomali ye. Bɛɛ ká kán ní ɔɔɛɛɛ ye sàriya' là kà i yɛɛ tànga ɔɔ wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dántigelikan' nìn ɔɔɔɔ, àni mín be se kà nà ní à ɔɔɔɔli' ye.

Báabu 8 nan

A be bɛn mɔɔɔ bɛɛ ye ɔɔn yɛɛ I, í ye í ya jàmana' sàriyasó' màgbɛ sàriya' mín jásininin be ò kóna' mà, kà i lákisi kà ɔɔ wálew mà, mínw be jàmana sàriyaw ɔɔɔɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔɔɔ sí ye mìnà, wálima kà dòn kàso' la, wálima kà à gbɛn kà ɔɔ à fàso' la, kà à ɔɔɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔɔɔ' bɛɛ ye, bɛɛ fána ká kán ò lá, ni bèn kera i kán, i ya kiti tigɛ námara te mìn na, bɛɛ ja'na, tìribinali la, mín be à yɛɛ sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bɛna jó dí à mà kà à ya hákɛ I à ye, wálima kà jàlaki' bèn à kán ɔɔn' yɛɛ la, ni à jó tɛ à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnalikó lára mɔɔɔ ó mɔɔɔ kùn, à te se kà mìnà ábada, fó ni kíti kà à yira tìribináli' la, kà à ɔɔɔ áwoka kà à láfàsa, kó àlɛ nɔ' lò làkíka' la.

2. Mɔɔɔ sí te se kà mìnà kó la, kó' mín kɛtuma' kà à ɔɔɔ kójugu tɛ i ya jàmana' ɔɔɔɔ, wálima dúnya' sàriya' la. Mɔɔɔ' be kó' ke tuma' mín na fána, à ni jàngíli' mín ká kán, ò wágatí' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te bɛn mɔɔɔ sí ye i sèn' dòn mɔɔɔ gbɛɛ ya jánamaya' kónaw la, à ya sókɔɔ kónaw la, àni kà à ya bàtakiw ɔɔɔɔna gundow la, kà à ɔɔɔ ɔɔnɔn te à lá ; wálima kà mɔɔɔ' lèebu, kà à ɔɔɔ' ɔɔn. Sàriya' ká kán kà I bɛɛ kɔ ɔɔɔ kà i látàngà kà ɔɔ ò kó sùguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔɔ, yɔɔ ó yɔɔ ká dí i ye, jàmana' yɔɔ' mín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna bɛɛ ye.
2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

1. jánimabori' jí, mín ye kà siran i ní jí kà i yɛɛ níni, à be bɛn bɛɛ ye ye dògotu níni, kà jàmana gɛɛ níni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gbɛn.
2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mìnna mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' sɔsɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gɛɛ la, ò kó tɛ.

Báabu 15 nan

1. Mɔgo' kera cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.
2. Mɔgo si ya jàmanadénnya' te se kà bɔsi i la kà à sɔɔ kùn jɔnɔn te à wà mɔgo si te se kà mɔgo si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgbɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálíkuya' mà, à be bɛn i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dùgulénnya te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sìrili' la, cɛlasígi' kɔɔ, àni fúrusa' tá fànfɛla' la.
2. Fúru' te sé kà sìri ní à má kɛ ni fúrunɔn' fila ya jɛn' ye.
3. Dénbaya dénbayaw kenin ɔɔɔn kán, ò le ye sìgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔgo kɛlen, wálima jekúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.
2. Mɔgo dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mín mìnna, díina' mín ká dí i ye, benna bɛɛ ye ; ò kɔɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya séli' ni ya díina' kɛ i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kɛɛ' kán, à kera kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí i ye, ò benna i ye, à fɔli' kɛɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔɔ' ye kó mɔgo si te se kà mɔgo tɔɔɔ à hákilila' kánma, mɔgo se kà mɔgo' bàli kà kùnnafoníw gánsi yɔɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà ɔɔɔn lájɛn ɔɔɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sìgi, ò dàgara mɔgo' bɛɛ ye.
2. A te se kà wájibiya mɔgo si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn i fàso' kónaw jánaboli' la, à kera yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔɔ gberɛ la, i yere kà mɔɔ' mín sùgandi i yere mà.
2. Kà lɔɔɔ' sɔɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mɔɔ bee ye, wà bee ká kán à la.
3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ɲ lánkenemaya kàlafíli' sèn' fɛ, ní ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafíli' ká kán kà ke tuma ni tuma, bee ye wóte cógo kélen na, gundo la wálima cógo la, bee be i yere le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénýa' húkumu' kɔɔ, bee ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ demɛ' ye, i ya dúnyalatige' gbɛɛyaw la ; bee ká kán ni nàfasɔɔ hákeya' ye, àni mɔɔya' hákeya', àni lɔnko' ni séko' hákeya' mín be í lànbe' kɔɔta, kà í ya hádamadenýa' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bee ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bee ká kán kà látànga báarasɔɔbaliya' fána mà
2. Mɔɔ' ni mɔɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
3. Báarakɛla' bee ká kán ni sàra ye, mín be ben à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' nà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háke' la, bònýa' kɔɔ ; kà síninasigi' fána jàte' mìnà ò la n'à be ben.
4. A be ben bee ye sendika sigi, wálima kà dòn sendika' la, yálasa kà i yere látànga.

Báabu 24 nan

Bee ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakɛla ká kán kà baara' bìla tuma ni tuma.

Báabu 25 nan

1. Bee ká kán ni jánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fɛɛɔɔ, ù sìyɔɔ', ù fúrakeli', àni jánamaya' làganfiyalan' be mɔɔya cógo' mín ; báarakɛla' ká kán ni màrabólo' ya demɛ' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lásigi, ní lùjura kà à sɔɔ, ní à ke firiyatɔ ye, ni kɔɔ' nàna kà à deɛɛ, wálima gbɛɛya' fɛn ó fɛn kà à sɔɔ, mín be à ke deɛɛbagatɔ ye kà à sɔɔ à yere nɔ tɛ.
2. Mùsow ya kɔɔmaya' ni dénw ya dénmisenýa' ká kán ní demɛ màgben kɛɛnkerennin ye. A kera fúrukɔɔden ye, wálima à kera fúrukɔɔden ye, dén' bee ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bee ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'àfɔ kàlan' dùgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà ke fɛ lɔɔɔnín ye ; sánfekalan' ká kán kà mɔɔya bee mà, bee ká kán kà kánya à la.
2. Kàlan' làjini' ká kán kà ke kà mɔɔ' ya hádamadenýa' fá, àni mɔɔya' hákɛw ni à hɔɔɔnýa' lásàbati. A ká kán kà kɔɔɔnfaamuya kɔɔɔnbonya' sàbati mɔɔw ni kɔɔn ɛɛ, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni kɔɔn ɛɛ, àni kà dúnya' tɔnba' demɛ jásuma' la dúnya' kɔɔ.
3. Dén' ládamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàɛ ni bámuso' tá lè ye fɔɔ.

Báabu 27 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni jánagbew la, kà dàamu' sɔɔ sékow la, àni kà i nìyɔɔ' ke lɔnkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔɔ.

2. Fɛn ó fɛn bɔra lɔnkow ni sékow ni másalaw kɔɔ, ní à béna ke báasi mɔɔw mà, à kera ù bólofen cɛnni ye wálà kùnmasúuli, bee ká kán ni làtangali ye òlúgu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' kɔɔ hákeyaw ni hɔɔnya' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' kɔɔ, àni dúnya' mùme kɔɔ, bee ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya háké' ye mɔɔ kelen kelen bee kùnko ye, k'à lá à kán ní sìgida' tɛ, i ya mɔɔya' te dáfa.

2. Dàn sí te mɔɔ' ya hákeyaw' ni à ya yeremabíla' la, fó à dɔ be kà i kɔɔsi à kana mɔɔ gberɛ tɔɔ, à ye i jànto mɔɔ gberɛ ya hákeyaw la, àni jógonumanya' ni nàli' ni jàma' làganfíya' kánma, beekanya' kɔɔ.

3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-yere-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔɔ.

Báabu 30 nan

Yɔɔ sí te dàntigelikan' nìn kɔɔ, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mɔ gbansan be sé kà míriya gberɛ bɔ ò kɔɔ kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dàntigelikan' nìn hákew ni à hɔɔnya' bènni' ye.
